

Pieter de Laat

Randgebied

Randgebiet

Reinart Edities, 2000.

Copyright © Pieter de Laat.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotocopie, microfilm, elektronische media of welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Reinart Edities, Postbus 658, 5340 AR Oss.

ISBN: 90-75782-08-X

Trefw.: gedichten, oorspronkelijk.

PIETER DE LAAT

Randgebied

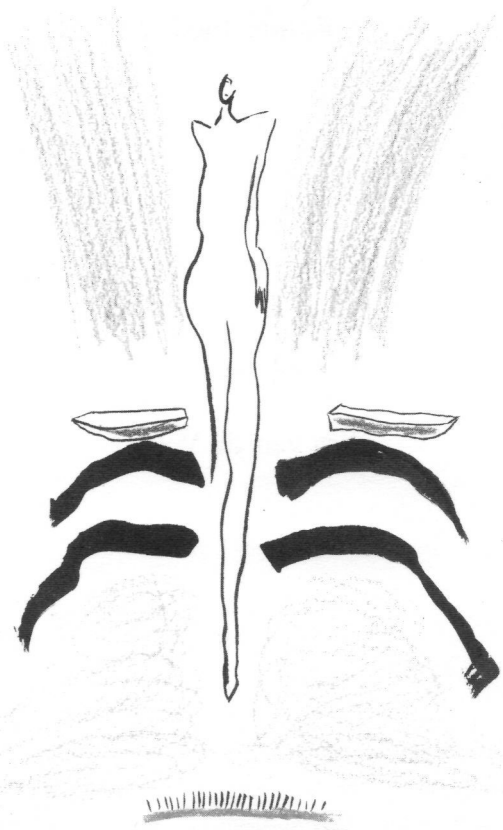
met tekeningen van

Ria van de Ven

Uitgeverij Reinart Edities - Oss

2000

INHOUD

INTRODUCTIE 6

IN DE RIVIEREN 12

ZOOM 20

ZO'N ZON 30

INHOUD

INTRODUCTIE 6

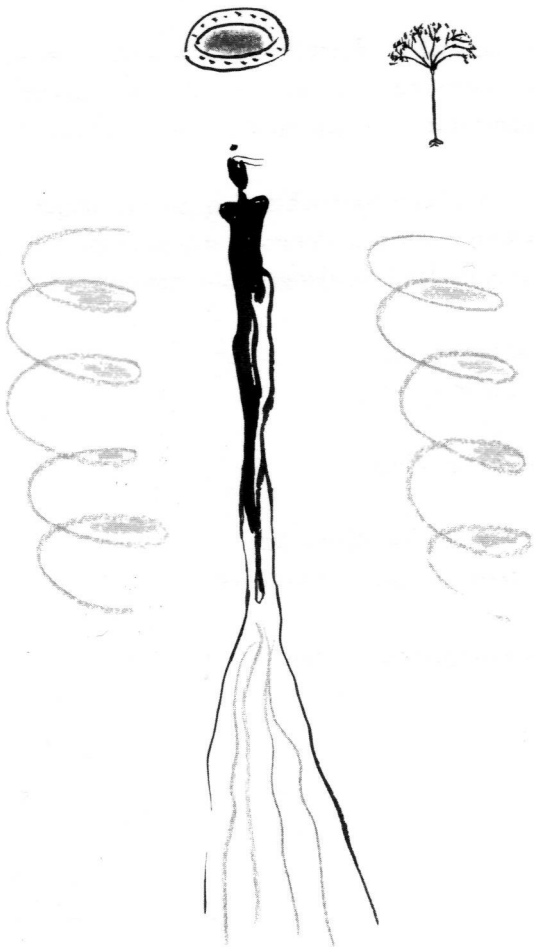
IN DE RIVIEREN 12

ZOOM 20

ZO'N ZON 30

Rivier

laat mij in
zodat ik
mijn armen
ongehinderd
uit kan slaan.

Door mij boort zich de rivier
waar gekrioel van talloze
beekjes op uit loopt

het landschap, daarover knalt
een roerwind en stroom
neemt wat het tegenkomt

met een been voorzichtig
in water en een ander
stevig op land daarlangs

hoe lang (nog)
wat te doen (nog)

aan het randgebied

mee willen, op drift raken
willoos, met stroom naar zee

en waar een ik dan nog is

zoekt een woord dat welt
trillingen zichtbaar maakt
van het moment waarin

(indien deuren wijdopen)
je languit lag en het groeien
van gras kreeg ingefluisterd

geheugen dat niet gewist kon zijn
omdat het ving van turen in verte
(aan horizon ten onder zou gaan)

langs alledaags verstromen
rijpt een droom

over uitvaren
zonder eind of zou

kroelen moeten zijn van de poëzie
die zich een plek toedicht

op enkelhoogte

waar handen niet nalaten te strelen
over de borstelige rug van een tijd

en plooiën over gaan in rimpeling.

IN DE RIVIEREN

‘In de rivieren gaan ze en steeds weer gaan ze ten onder,
steeds weer en steeds weer andere wateren vloeien er over,
en toch komen de levenskrachten het te boven
en stijgen door het vocht op als damp’.

Heraclitus van Efese

Mijn voorouders waren geen kwaadsprekers
geen gladjanussen, het was geen geboefte
ze maakten geen kennis met smokkelen
en van opstand hadden ze noóit gehoord

enkelen hadden het niet met wat zij
noemden smerige Duitsers, in verzet
kwamen zij vooral tegen het water dat hen
in de ootmoedige dwang legde water
te keren dat niet te keren was omdat het
hun kamertjes toch wel binnenliep
als men het een eindweegs stroomopwaarts
zomaar doorliet om daarmee een
dijkdoorbraak te kunnen bezweren

van mijn voorouders heb ik de
stilte geërfd en de botte bijl van de kant
noch wal rakende opmerking die diepe
wonden maakt omdat ik de stilte
die altijd vertrouwd om me heen lag
op zeker moment wilde doorklieven

mijn overgeërfde cultuur is die
van het zwijgen in alle talen

hoe gesprekken verstommen
in het gerucht van
vollopen van polders

hoe ieder jaar opnieuw het ploegspoor
in de harde kleiige aarde te betoveren
met paringswil

stilte trekt strak de voren door geluid

had ik maar eerder geweten dat dit zo was
had ik niet geloofd in de aanknopingspunten
die van lieverlee de ontalige monsters werden
van het vermogen waarop ik wat mij toekwam
beschreef

had ik me maar eerder gekweten van het
in mijn taal aan de kaak stellen van mijzelf

een ranzigheid bevuilde de adem
van mijn stem in de al te zekere houding
vanuit een brein dat onderkoeld was
en toch kookte van leven'swil

hevig bloed wil meer en ik vond een poëzie
in de vorm van volmacht drijven in de schoot
van de rivier die mij aan oevers had vastgelegd
in zware dialecten van schroom

om inzicht te halen uit water
dat gulzig mijn voeten voorbij stroomt.

ZOOM

Oever
van een oogverblindend kleed

strook
van het kleed dat omzoomd

het groeien bezegelt
het stromen bewaart.

Waar je bent
en niet zijn wilt

aan een rand van stromen
waar onkruid welig tiert

onbeholpen de begenadigde verte intuurt

((((stromen
op golven van dit uur
in lengte van dagen
daarna)))

verwilderd inschepen;
vaart af naar horizon;

een vage indruk

van waar het los
geraakt wou zijn.

O ja, poëzie

een blanke schaal
rondom de aarde

om elke dag
opnieuw

doorheen
te gaan

omwille van
nevelig verbergen;

wat een zoomlens
gisteren nog ving

in wat ik vermoedde
in ritselen van riet
langs de rivier-

een beeld voor ogen
(dat iets mij zocht
om dit te voltooien)

vandaag al vergeelt.

Dit zou van vroeger kunnen zijn;

zit aan tafel in een tuin
talloze koolwitjes omcirkelen elkaar
omwille van de hevig geurende lavendel

hoort door het open raam van de burens
het vertrouwde geluid van borden die
gevat worden, op elkaar gezet, kortom:

het afdrogen van de vaat door
een vrouw die niets anders
dan dit heeft te wensen

ondertussen de adem inhouden
voor gerucht of gebaar dat
de klankkleur bederft

van vaarwater
waarin een moeder spiegelt
en driftig herwonnen wil zijn.

Heb je gezegd
wat je zien wilde
heb je de dingen gezien

hoe heb je een wilde papaver
behangen met het verlangen
dat dit blijft

waarom heb je het vluchtige hemd
van deze bloem willen vangen
op een foto

die jaren later valt uit
ongeordende stapels
over een dochtertje

dat naar wilde papavertjes ruikt.

Alles geeft, ademt, sluipt
door alles, een betegelde
vlakke vol kinderen, bomen
ruisende, een kermis stampeñd
in een middelgrote stad,
mussen kwetterend boven
een vrachtwagen die iets
lost, een klein kind: maaah
maaah, de kat na drieën die
sloom wat schroom strooit
in zon, de veelgewiege
zwaargewonde zucht van
herkenning, de zin daaruit
zuigend, het vocht dat zingen
verbreidt tot wat het zonder
ons ook al zou doen,

dat, de hele dag lang.

Vandaag begint de herfst
al merk ik er nog weinig van

de hele zomer was de zon niet
zo diep in gedachten verzonken
dan nu zonder wolkje of wind

al liep ik meerdere keren
in de valstrik van spinnen
die herfst alvast onbeschaamd
naar zich toe trekken

zich rijker rekenen
dan ze werkelijk zijn

of dit seizoen al domein is
van hen- nu dagjesmensen
bospaden instromen

eindelijk zomer, alsnog-

Overal is lied
is gedicht

parelt ademtocht
tussen planken
van het gemoed

overal
dwingt iets
de nerf

tot onblusbaar
verlangen dat
onopgesmukt

bladeren
verdiept
in hun rood

tot het hart
van een tijd.

Zou je 't kunnen
je zou 't kunnen doen

het licht vragen
om inzicht

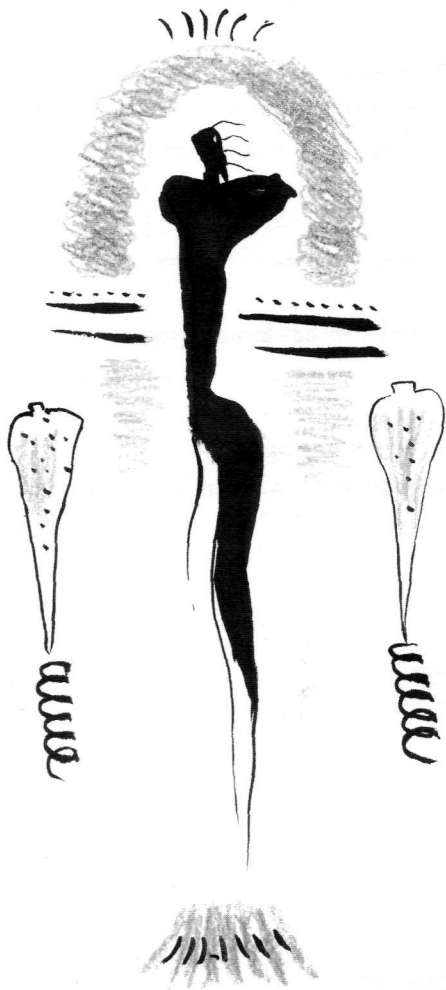
je zou 't kunnen doen
hoewel 't niet te vragen is

de bodem van water
wordt helder

wanneer zon
zich laat zien.

ZO'N ZON

Waarmee zal het breken
het ijs
in welk licht en in
welk moment van welke
weke pasgeboren dag.

December ligt niet in het midden van winter
en toch: voelen ons daar oud-opgeslagen
in een bedding van tijd

de rivier bijna droog
de walkant torent hoog boven ons uit
de zon laag _ daarginds het silhouet
van januari:

ademstoot van nieuw

glad, zuiver, in het koude gezicht
van wat komt

is winter nog lang-
nu geen groen dit wit kan beroeren.

Bij de eerste
de beste gedachte
aan zon wegs melt

drempelloos wegstuift
bij een eerste gewaren
van wind

stenen los wrikt
om die pas op de plaats

onderkomens bouwt om naakt
te overschrijden wat stil
en eindeloos diep

ademt
in de klankkast
met vochtplek

waarin een ik bevroor
in een baai van licht.

Is dit het achterste van mijn tong
nee dit is het puntje van de stoel
het gesprek waar ik op inschuif

is dit de durf die ik me heb gewenst
nee dit is het geduld waarmee ik
van voor naar achter toe verahul

dit is een zeer dik boek samengevat
in een zin of negen en tussen de
regels door nog sluipt verzet.

Schamel staat geen voordeur open
stilte bestaat uit een schraal gehalte
van geluiden die te drinken zijn uit
wat zich strak nestelde op elkaar

deze halte legt zon een tapijt op
en filtert de toeslag van dromen
uit een eerder seizoen nog eens uit

het is winter en in een niet
te stelpen partijtje voetbal op
het donkergroene gras noem je dit
een gemankeerd verlokken van licht.

Soms moet je stoppen
met hangen van deuren
je lichaam vergooien
en storm het lied
laten zingen voor
wat het liefst
zou opengaan
voor ruimte voor
een nieuwere dag

soms moet je
echt laten liggen
raakt op de tast
de dingen-

ook jij
groeide
zo teer
in je steel

dat 'n
enkele
lompe zet
zou breken

wat in zon
op jou ligt

en in ogen
weerkaatst!

Door wat je nam
slechts, genomen

door wat je brak
door hete golven

sleurde, vuur
dat in je stak

daarvoor geen
water meer had.

Een toch plotselinge inval van avond

kietelt de teunisbloem
voorzichtig halfwijd open-
insecten vleugeltoppen lyrisch
tegen slapwiegend geel

een valavond wiegt
'n deur wat
op een kier

(licht giechelend wijkt
een verzegend
hartzeergehalte van zon)

"evening
 primrose:
 o yeah".

Sehnsucht-

'n avondzon overspoelt
opgeslagen verlangens

vaart een voordeur in
brengt iets exotisch
op gang

en kleurt mijn wangen
rozerood
bij noemen van jouw naam.

De tafel van het ontspringende
water, de wijn

het warme van slaap in de
middag daarna

de heftige vlammen in de
buik van nooit vergeten

de hitte van een
niet te verzadigen lied

het verliggen op de matras in het tuinhuis
de nog niet te ontzuichten nasleep

van een avond die zich uitschonk
in ogen, vol was

en weelderig de afstand verwilderde
tussen ontwijken en lichaam.

Ik verweer
mij niet tegen verweren

wrijf me op met
een veel gebruikte lap

heb mijn koriander
onderhand
geplant in de stugblauwe
kleisoort

onverhoeds
zal iets goeds mij
ontvallen

dat naar wandluis
geurend zaad

gedroogd
om haar geur wordt benijd.

Over het bloeien vertellen de velden
wanneer ze overgaan in
het ene niet te eindigen lied

dus zing het komende tegemoet
laat je niet uit het veld
slaan door verwering

wakker van water dat klettert
op het tentzeil van een
onbewaakte week

een zomer die terugzinkt
in een netwerk van geur

en landschap dat naar liefde neigt.

Een ongeneeslijk kind
slaat het boek weer open
op plekken waar het ooit kwam

de loopkever in de berm
tussen ondoordringbaar
struikgewas

de voelsprietten waarmee
het lege plekken invult
langs het pad

dat onuitputtelijk wenkt.

Zie
een strobreed

op de weg
het glanst in de zon

wordt goud van verlangen
dat tepels niet hoeft
te beroeren

om te groeien
in het besef

iets komt
zonder meer.

Geef toekomst genade die het toekomst
dat het sneeuw mag zijn in zon

of een kaakslag die recht
zet wat scheef hing of

uit elkaar klapt en kloppen op
een oude deur zo wegpoetst of

krakend lacht in versleten taalgebruik
dat zomaar niet weg kon glijpen voor

nieuw-

Colofon

Randgebied van Pieter de Laat werd in opdracht van Reinart Edities gezet uit de Garamond, gedrukt op 120 grams "Butterfly", zachtgeel, door S & B Drukkerij te Oss en gebonden door boekbinderij Van Mierlo te Nijmegen in november 2000.

De tekening op de stofomslag is gemaakt door Ria van de Ven.

Het tekstfragment (B 12) van Heraclitus van Efese is weergegeven in de vertaling van Charles Vergeer.

De oplage is 250 exemplaren.

Alle exemplaren zijn genummerd en door de auteur gesigneerd.

Dit is nummer 114

A handwritten signature in black ink, reading "P. de Laat". The signature is written in a cursive style with a long, sweeping underline that extends to the right.